UUTISET

Hallitus ei ole perustellut kuntaremonttia minkäänlaisilla laskelmilla, vaikka niitä on kysytty. **HALLINTOTIETEIDEN TOHTORI LOTTA-MARIA SINERVO, TAMPEREEN YLIOPISTO**

PÄIVÄN PUNKTI

Helsinki tuplaksi

Vihreiden ideologi Osmo Soininvaara on tilastotieteilijänä hyvä laskemaan. Aika usein Soininvaaran matematiikka osuu oikeaan. Se ei tarkoita, että hänen tekemänsä poliittiset johtopäätökset olisivat oikeita.

Nyt Soininvaara on laskenut Suomen Kuvalehdessä, että Uudenmaan väkiluku kasvaa vuoteen 2035 mennessä noin 400 000 ihmisellä. Tästä puolet tulee syntyvyydestä, kolmannes maahanmuutosta ja kuudennes muualta Suomesta.

Pääkaupunkiin muuttaa siis muualta Suomesta noin 70 000 asukasta.

Suomeen on rakennettava seuraavan 25 vuoden aikana yksi uusi Helsingin kokoinen kaupunki. Kuulitte oikein. Helsingin viereen tarvitaan toinen Helsinki.

Soininvaara laskeskelee sitä, miten uudet asunnot saataisiin mahtumaan Helsingin ympäristöön, kun nytkin tuntuu tekevän tiukkaa. Tai oikeammin, tilaakin kyllä olisi, mutta maan hinta on karannut käsistä.

Soininvaara ei mainitse, että Helsingin suurin maanomistaja on Helsingin kaupunki. Lisäksi rakennusliikkeet ja keinottelijat omistavat maata. Tontteja ei rakenneta, koska niiden arvo nousee koko ajan. Sopassa on aika monta kokkia.

Myös valtio keskittää Helsinkiin. Alueellistaminen on pelkkää suupuhetta, sillä valtion omistakin työpaikoista yhä suurempi osa on Helsingissä.

Jyrki Kataisen hallituksen suurin huoli on se, miten Suomessa pieniä kuntia voitaisiin lyödä yhteen. Suomen suurin ongelma eivät kuitenkaan ole pienet kunnat vaan suuret kunnat, mikä näkyy Soininvaaran matematiikassa. Helsinkiläisen perheasunnon hinnalla saa maaseudulta kartanon.

Helsinkiläiset itse olisivat tyytyväisiä, jos väestöpaine kaupunkiin vähenisi. Ei tänne haluta enää lisää väkeä hintoja nostamaan.

Nyt kuitenkin mietitään vain sitä, miten tiukkaan ahdettu seutu voitaisiin rakentaa vieläkin tiukemmaksi. Rahaa näet on.

Helsingissä on rakenteilla pari liikenneympyrää. Epäilemättä niitä tarvitaan purkamaan autojonoja.

Kaksi ympyrää maksaa 250 miljoonaa. Se on yhtä paljon kuin kaksi Guggenheimia.

Onneksi kaupungin johto on tilaamassa ympyröiden lisäksi vain yhden Guggenheimin.

LAURI KONTRO on Maaseudun Tulevaisuuden päätoimittaja.

lauri.kontro@maaseuduntulevaisuus.fi

Puolustusvoimien leikkaukset selviävät

Hallitus kertoo keskiviikkona 8. helmikuuta puolustusministeri **Stefan Wallinin** (r.) johdolla päätökset puolustusvoimien uudistamisesta.

Odotettavasti hallitus listaa, mistä puolustusvoimien menoista säästetään, ja mitkä joukko-osastot joko lakkautetaan tai siirretään muitten varuskuntien yhteyteen. Suunnitelmissa on myös supistaa nykyistä noin 15 000 hengen suuruisen kantahenkilökunnan kokoa.

Henkilöstöä edustavat Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ja Aliupseeriliitto ovat moittineet uudistusta, koska tulevaa päätöstä ole valmisteltu valtion yhteistoiminnasta annetun lain mukaisesti.

MT

Aikalisä kuntaremonttiin ja tärkeitä tehtäviä miettimään

Kuntatutkijan mielestä Suomen kuntakarttaa ei pitäisi lähteä rukkaamaan hätiköiden. Hän ehdottaa nyt aikalisää ja sen miettimistä, mitkä tehtävät kuntien todella pitää hoitaa.

EIJA POUTANEN

”Kunnat eivät toimi kuin yritykset, joissa isompi yksikkö tuottaa mittakaavaetuja. Kunnissa ei ole muita kuin lakisääteisiä tehtäviä, eikä niitä voi jättää hoitamatta, jos tulee talousvaikeuksia”, tutkija Lotta-Maria Sinervo sanoo.

Kuntien yksioikoinen yhteen liittäminen ei ole hyvä ratkaisu, koska kuntien tilanteet ovat erilaiset, hallintotieteiden tohtori **Lotta-Maria Sinervo** Tampereen yliopistosta katsoo.

Sinervon mielestä koko kuntauudistus lähti liikkeelle väärästä päästä, kun ajateltiin, että kuntien lukumäärää vähentämällä saadaan talous kuntoon.

”Jos kaksi Itä-Suomen tai Lapin kuntaa yhdistetään, ei niiden toimintaympäristö, elinkeinorakenne tai väestökehitys siitä miksikään muutu. Tampere taas hyötyisi, mutta ympäröivät pikku kunnat häviäisivät.”

”On selvä, että uudistukseen on tarvetta, sillä kunnat ovat velkaantuneita ja tehtävien ja rahojen välillä on jatkuva epätasapaino. Yhtälö voidaan ratkaista vain tehtäväpuolta muuttamalla.”

Liitospuheet lievenivät

Sinervo tutkii ja opettaa työkseen kuntatalouteen liittyvä asioita Tampereen yliopistossa. Hänet palkittiin hiljattain kuntatutkimuksistaan.

Mikä vetää nuorta, Kemijärveltä kotoisin olevaa pienen pojan äitiä niinkin kuivakkaaseen maailmaan kuin kuntatutkimukseen?

”Etsin opiskeluaikanani kuntatalouden ytimeen liittyvää tutkimuskohdetta, ja aihe vei mukanaan. Olen seurannut viimeaikaista keskustelua ja minusta on hienoa, että kunta-asiat ovat nousseet tärkeiksi.”

Sinervo kertoo huomanneensa, että hallituksen pakkoliitospuheet ovat lieventyneet: aluksi uudistus haluttiin runtata läpi, jos ei muuten niin taloudellisella pakolla. Nyt äänensävy on sovittelevampi.

Tutkijana häntä kiinnostaa, millaista tietoa poliittisten päätösten pohjana käytetään.

”Hallitus ei ole perustellut kuntaremonttia minkäänlaisilla laskelmilla, vaikka niitä on kysytty”, Sinervo huomauttaa.

Mikä on kunnan tehtävä?

Mutta niihin tehtäviin, joita kunnilla on tutkijan mukaan liikaa. Mitkä ovat kunnan tehtävät?

”Jaa-a. Hyvä kysymys. Kuntien perustehtävä on huolehtia ihmisten hyvinvoinnista ja varmistaa, että palvelut ovat helposti saatavilla ja että kuntalaiset kokevat olevansa päätöksenteossa mukana.”

Myös elinkeinoelämän houkutteleminen voi olla ison kunnan, kuten Tampereen, tehtävä, mutta ei välttämättä isoja yrityksiä menettäneen Kemijärven.

Yhtä ratkaisua ei ole, Sinervo korostaa. Oleellista on nykyinen ja tuleva väestörakenne: riittääkö koululuokissa tilaa vai pitääkö rakentaa uusi koulu? Onko vanhainkoti iskukunnossa?

Sosiaali- ja terveysministeri **Maria Guzenina-Richardson** (sd.) on ehdottanut kuntaliitosten sijasta terveyspalveluiden ottamista valtion vastuulle. Sinervon mielestä eri vaihtoehtoja pitäisi kokeilla ja tutkia Kainuun mallista alkaen.

Talous ei ole saari

Kuntien tulisi miettiä toimintaansa kokonaisuutena, kun nyt talous on eroteltu omaksi saarekkeekseen omine johtajineen.

Jopa Sinervon ohjaamat kunta-asioiden yliopisto-opiskelijat kammoavat taloutta, koska se on heistä pelkkää matematiikkaa. Mutta kunnan toiminnassa olennaista on voimavarojen hallinta ja käyttö – juuri se numerotalous.

”Yritys voi keskittyä avaintuotteisiin ja saada etuja suuruuden ekonomialla, mutta kunnissa ei ole muita kuin lakisääteisiä tehtäviä, eikä niitä voi jättää hoitamatta, jos tulee talousvaikeuksia.”

Sinervon mukaan kunnissa on kroonineen rahapula ja siksi tehtäviä on karsittava.

”Menot pitää suhteuttaa verotuloihin ja näitä vaikeita päätöksiä pitää pystyä tekemään. On varmasti paljon vaikeampaa sulkea koulu kuin nostaa veroprosenttia.”

Valtionosuudet ja muu rahoitus eivät ole Sinervon mielestä missään suhteessa kuntien velvoitteisiin. Hän tutki päivähoidon muutosta vuodesta 1973 ja tyrmistyi.

”Velvollisuudet ovat laajentuneet subjektiivisesta päivähoidosta erityisopettajiin ja kulttuuritaustan huomioimiseen. Kuntatalouden näkökulmasta kehitys on aivan kestämätöntä, vaikka onkin inhimillistä haluta lapsille parempia palveluja.”

EIJA POUTANEN

Tulostiedoilla kikkaillaan ja niitä luetaan väärin

”On hämmästyttävää, kuinka väärin kuntataloutta ymmärretään ja kuinka yritysmaailman talousajattelua ei vain sovelleta, vaan se siirretään suoraan kuntapuolelle”, tutkija **Lotta-Maria Sinervo** päivittelee.

Kuntien tuloslaskelmasta ei nimittäin saa oikeaa kuvaa talouden tilasta: tulos voi olla hyvä, mutta kaikki halukkaat eivät saa esimerkiksi paikkaa vanhainkodista.

”Yrityksen tuloslaskelmista voi päätellä kannattavuuden ja voitto kertoo, että asiakkaat ovat tyytyväisiä, kun tuote myy. Mutta kunnan tai kaupungin tuloksesta ja tilinpäätöksestä ei näe, miten palvelut on järjestetty”, Sinervo vertaa.

Kunnan tai kaupungin tuloksesta ja tilinpäätöksestä ei näe, miten palvelut on järjestetty.

LOTTA-MARIA SINERVO

Velkaa ja palveluita

Esimerkiksi roppakaupalla työpaikkoja menettänyt Kemijärvi on velkaantunut rakentaessaan yrityksiä houkuttelevia toimitiloja, mutta asukkailleen se tarjoaa palveluja urheiluhallista ammattikoulutukseen. Tilinpäätös on alijäämäinen, mutta asukkaat luultavasti tyytyväisiä.

Toisaalta Tampereen kyljessä sijaitseva Pirkkala kasvaa voimakkaasti, mutta tarjoaa asukkailleen vain lakisääteiset palvelut.

Plussaa näyttävä tuloslaskelma kätkee sen, että Pirkkala kamppailee kasvavan palvelutarpeensa kanssa ja keskittyy päiväkotien ja koulujen rakentamiseen. Uimahalliakaan ei ole.

”Samoin esimerkiksi Rauman kaupungin tilinpäätöstiedot näyttävät hyviltä: kassavaroja ja ylijäämää on eikä veroprosenttia ole nostettu, mutta mitä siellä on tehty? Ei juuri mitään!” Sinervo taivastelee.

Vastaavasti paljon pienemmän Säkylän tuloslaskelma näyttää miinusta, mutta sen velkataakka on kohtuullinen ja investointimenot suuremmat kuin Raumalla.

”Olemme peruskorjanneet koulukeskusta ja terveyskeskusta”, Säkylän kunnanjohtaja **Teijo Mäenpää** kertoo.

”Korjauksiin varauduttiin pitkäjänteisesti, rakentamisessa tuli otollinen suhdanne, valtio tuki vahvasti ja samalla supistettiin kouluverkkoa”, Mäenpää valottaa talouden säilymistä kuivilla.

Poistoilla kaunistellaan

Yksi kikkailun kohde ovat poistot. Tasapainotilanteessa nettoinvestointien tulisi vastata poistoja, mutta harvoin on näin.

Poistojen suuruus vaihtelee riippuen muun muassa käyttöomaisuuden iästä ja arvostamisesta ja saaduista valtionosuuksista.

Yrityspuolella poistoilla on vaikutusta tappioon ja voittoon, mutta koska kunnat eivät tavoittele voittoa tai tappiota, poistoilla ei ole niille vastaavaa merkitystä, Sinervo sanoo.

Sen sijaan tulisi tarkastella tulorahoituksen riittävyyttä lyhyellä ja pitkällä aikavälillä palveluiden järjestämiseen ja niiden edellyttämiin investointeihin.

Myös kunnissa poistot vaikuttavat suoraan tulokseen, ja niitä käytetäänkin kaunistelemaan tuloslaskelmaa.

Korkein hallinto-oikeus linjasi hiljattain, että Riihimäen kaupunki oli tehnyt väärin muuttaessaan perusteetta kirjanpidossaan poistoaikoja ja poistotasoja.

Kaupunginvaltuusto oli alentanut niitä, ja tilinpäätös näytti paremmalta.

EIJA POUTANEN

Rauman ja Säkylän vertailu

	Rauma	Säkylä
Asukasluku 31.12.2010	39 715	4 703
Tuloveroprosentti 2010	18,00	20,00
Vuosikate, euroa/asukas	576	420
Investoinnit*, euroa/asukas	507	597
Lainakanta, euroa/asukas	33	685
Yli-/alijäämä, euroa/asukas	2 325	–1 006

* omahankintamenot

Lähde: Tilastokeskus

UUTISTAUSTA

Velvoittava perintö

Vastavalittu presidentti perii edeltäjältään hankkeen, joka kulkee puolustusvoimauudistuksen nimellä, mutta merkitsee maan sotilaallisen puolustuskyvyn tuntuvaa alasajoa. Uusi ylipäällikkö tuskin voi suuntaa muuttaa, sillä valtiovarainministeriön juustohöyläperiaate edellyttää, että sotaväki osallistuu valtiontalouden säästötalkoisiin siinä missä muutkin.

Mitä sitten äskettäin uurnilla käyneet kansalaiset itse ajattelevat ulko- ja turvallisuuspolitiikasta, sen voi lukea Maanpuolustustiedotuksen suunnittelukunnan viime viikolla julkaisemasta mielipidemittauksesta. Niitä MTS on teettänyt vuodesta 1964 lähtien.

Päällisin puolin kaikki on kohdallaan. Maanpuolustustahto on korkealla. Ihmiset uskovat, että ulko- ja puolustuspolitiikkaa on hoidettu hyvin. Turvallisuuspolitiikkaa koskeva kansallinen yksituumaisuus on laaja ja luja.

Mittaus osoittaa myös, että kansalaisten luottavaisten mielikuvien ja raadollisen todellisuuden välillä on ristiriitaa.

Vuodesta toiseen selvä enemmistö ilmoittaa kantanaan, ettei koulutettua reserviä tule pienentää eikä puolustusmäärärahoja laskea. Kun reserviä on kuitenkin lyhyessä ajassa leikattu neljänneksellä ja määrärahat ajettu alas, kansalaiset ovat silti valmiit uskomaan, että kaikki on yhä hyvin.

Kylmän sodan opit voimissaan

MTS:n selvityksen mielenkiintoisin tulos on se, ettei uskottava itsenäinen puolustus haastateltavien mielestä ensisijaisesti rakennu puolustuskyvyn tai puolustustahdon varaan. Niitä tärkeämpänä pidetään hyviä suhteita naapurivaltioihin. Kylmän sodan aikana omaksuttu totuus elää vahvana: Suomalaisessa turvallisuuspolitiikassa ulkopolitiikka kulkee puolustuspolitiikan edellä.

Kansalaisten mielipiteitä ulkopolitiikan hoidosta MTS on kysynyt alusta alkaen. Urho Kekkosen ajan lukemista – parhaimmillaan 96 prosenttia vastaajista oli sitä mieltä, että ulkopolitiikkaa oli hoidettu hyvin – on tultu jonkin verran alas. Kun nykyinen presidentti vuonna 2000 aloitti kautensa, näin kuitenkin ajatteli yhä 89 prosenttia haastatelluista. Viime vuoden lopulla tätä mieltä oli enää 76 prosenttia, mikä on korkea luku sekin.

Voi olla, että tuloksessa alkaa näkyä yhteiskuntatieteilijöiden ennustama rakenteellinen ongelma. Kun presidentti valitaan kansanvaalilla, äänestäjien mielissä valintaan kytkeytyy mielikuvia ja toiveita, joihin presidentti ei supistettuine valtaoikeuksineen voi mitenkään vastata.

Tämä saattaa aiheuttaa pettymystä.

Uuden presidentin kannattaa pohtia, onko hänellä oikeasti mahdollisuuksia kääntää käyrä nousuun ja keinoja lujittaa kansalaisten luottamusta harjoitettua ulkopolitiikkaa kohtaan.

Salattu välirikko

Viime vuosien ulkopolitiikkaa ei ole pahemmin moitittu. Toki on pantu merkille vuosikymmenen ajan jatkunut kylmä kausi Suomen ja Yhdysvaltain suhteissa. Jonkin verran julkista arvostelua aiheutti päätös olla tukematta YK:n turvallisuusneuvoston Libyaa koskenutta päätöslauselmaa. Kukaan ei vaatinut Hornetien lähettämistä Välimerelle, mutta poliittisen tuen ilmaiseminen ei olisi maksanut mitään.

Lisäksi ikävin episodi salattiin. Sen aiheutti Venäjän ja Georgian sota elokuussa 2008. Naapurimme Viro asettui näkyvästi tukemaan Georgiaa, minkä presidenttimme arveli johtuvan virolaisia vaivaavasta ”post-sovjeettisesta traumasta”. Venäjän johto pani Halosen lausuman tyytyväisenä merkille.

Mutta virolaisia lausuma loukkasi. Välit korkeimmalla tasolla katkesivat ja pysyivät poikki aina tammikuuhun 2009, jolloin Helsingissä järjestettiin julkisuudelta salaa pidetty ”sovintokokous”. Vaietun välirikon paljasti virolainen politiikan tutkija **Iivi Anna Masso** viime maanantaina Ylen tv-uutisille antamassaan haastattelussa.

Virolaiset ovat tottuneet olemaan Venäjän johdon ja median asiattoman arvostelun ja loukkausten maalina – se ei heidän mielenrauhaansa pahemmin häiritse. Mutta kun ystävä pettää, sitä on vaikea unohtaa ja antaa anteeksi, vaikka järki kuinka sanoisi, että asialliset asiat on hoidettava asiallisesti.

JARMO MÄKELÄ on Yleisradion ulkomaantoimittaja.

Kotimaista kuutosvoimaa
Massey Ferguson 5465

Varustelu:
- Sisu Power max. 144 hv, 600 Nm
- Dyna-4 vaihteisto 16 + 16
- 100 l/min hydrauliikka +ohjauksen pumppu 42 l/min
- Ilmastointi
- Ilmaistuin turvavyöllä
- Apumiehen istuin turvavyöllä
- Perävaunun jarruventtiili
- Takalasin pesin/pyyhin
- Ylätyövalot 4 kpl
- Vyötäröajovalot
- Kiinteät vanteet ja kääntyvät etulokasuojat

Kuvan traktorissa lisävarusteita.

Suorankaupan tarjous alk. 53 500 € alv 0% + toimituskulut, rajoitettu erä

www.konekesko.fi/masseyferguson

KONEKESKO Konekesko Oy, PL 145, Vanha Porvoontie 245, 01301 Vantaa, puh. 010 53 034

MASSEY FERGUSON

MASSEY FERGUSON is a worldwide brand of AGCO. AGCO Your Agriculture Company